Δ’ Κυριακή των Νηστειών: Ομιλία περί εξομολογήσεως (Ηλίας Μηνιάτης, Επίσκοπος Κερνίκης και Καλαβρύτων)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 16 Μαρτίου, 2018

«*Διδάσκαλε, ήνεγκα τον υιόν μου προς σε, έχοντα πνεύμα άλαλον*»
(Μάρκου Θ’ , 17).

Είπε κάποιος σοφός, ότι το να φοβάται κανείς τους νόμους, επιφέρει μεγάλην αφοβίαν [1]. Όποιος σέβεται τους νόμους δεν πρέπει να φοβάται καμμιά τιμωρία από τους νόμους. Ο Κριτής είναι φοβερός, φοβερή είναι και η Κρίσις Του. Όποιος θέλει να ζήση άφοβα και από την οργή του Κριτού και από την τιμωρία της Κρίσεως, ας έχη τον φόβο και του Κριτού και της Κρίσεως.

Έχω την γνώμην πως κάποια άλλη περασμένη φορά σας έκαμα να καταλάβετε κατά κάποιον τρόπο, τι μέλλει να συμβή κατά την Δευτέραν του Χριστού Παρουσία, όταν κριτής είναι ο Θεός˙ γεμάτος οργή, χωρίς έλεος˙ γιατί η δικαιοσύνη Του κρίνει και εκδικείται. Και ο αμαρτωλός τότε ευρίσκεται πταίστης χωρίς απολογία, γι’ αυτήν την κατηγορία και την απόφασι.

Έρχομαι λοιπόν σήμερα να σας πω ότι δεν υπάρχει άλλος τρόπος να μη φοβάσθε ούτε τον φοβερόν Κριτή, ούτε εκείνη την φοβερή Κρίσι, εκτός από το να έχετε τον φόβο και του Κριτού και της Κρίσεως. «Αφοβία μεγάλη, το φοβείσθαι τους νόμους».

Τι είναι εκείνο που μας κάνει να φοβούμεθα τόσο την Δευτέραν Παρουσίαν του Χριστού; Οι αμαρτίες μας. Οπότε ας αφήσουμε τώρα τις αμαρτίες μας, για να μη φοβηθούμε τότε ούτε την κατηγορία και την απόφασι της ίδιας της συνειδήσεώς μας, ούτε την Κρίσι και την εκδίκησι της θείας δικαιοσύνης. Και δεν δυνάμεθα να αφήσουμε τις αμαρτίες μας αλλιώς, παρά μόνο με την **ιεράν εξομολόγησι**. Με την χάρι του μυστηρίου αυτού εκδιώκεται αυτό το άλαλο πνεύμα, το οποίον δεν μας αφήνει να ομολογήσουμε τα πάθη μας, ώστε να μη λάβουμε την ιατρεία μας. Ο Θεός για όλα τα πταίσματα που κάνουμε εμείς οι άνθρωποι έστησε δύο κριτήρια. Ένα εδώ στην γη το κριτήριο της εξομολογήσεως, και άλλο στον ουρανό, το της Δευτέρας Παρουσίας Του. Εδώ κάθεται ως κριτής ένας άνθρωπος γεμάτος ευσπλαγχνία˙ εκεί κάθεται ως κριτής ένας Θεός, όλος οργή. Εδώ όποιος κρίνεται, συγχωρείται˙ εκεί όποιος κρίνεται, κολάζεται. Απαραιτήτως δε εμείς θα κριθούμε ή σε τούτο ή σε εκείνο το κριτήριο.

Ακούσατε ήδη τι είναι η Δευτέρα Παρουσία. Θα ακούσετε τώρα και τι είναι η εξομολόγησις. Εγώ θα σας αποδείξω σήμερα τρία πράγματα. Πρώτον˙ **όποιος θέλει να κάμη μιαν αληθινή και τέλεια εξομολόγησι τι πρέπει να κάμη πριν πάη στον πνευματικό**. Δεύτερον˙ **τι πρέπει να κάμη εκεί όπου θα συναντήση τον πνευματικό**. Και τρίτον˙ **τι πρέπει να κάμη αφού φύγη από τον πνευματικό** . Και αφού εξετάσω όλα αυτά θα σας αφήσω να διαλέξετε όποιο θέλετε από τα δύο κριτήρια.
Ακολουθώντας το παράδειγμα του μεγάλου διδασκάλου των εθνών, του μακαρίου αποστόλου Παύλου, ο οποίος λέγει: «*σοφοίς τε και αγραμμάτοις οφειλέτης ειμί*» [2], σας διδάσκω απλά όσον δύναμαι για να με κατανοούν όλοι. Όμως σήμερα θα σας ομιλήσω απλούστερα και από άλλες φορές διότι θέλω να καταλάβουν τα λόγια μου όλοι˙ άνδρες, γυναίκες, άρχοντες και ταπεινοί ξωμάχοι, μεγάλοι και μικροί˙ επειδή η υπόθεσις της εξομολογήσεως μας εγγίζει όλους εξ ίσου.

ΜΕΡΟΣ Α.

Σαν να βλέπω σε τι στενοχώρια είχε πέσει αφ’ ενός μεν ο βασιλεύς Δαυΐδ όταν ήλθε απεσταλμένος εκ Θεού ο προφήτης Γαδ για να του φέρη την φοβερήν εκείνην απόφασι [3], αφ’ ετέρου δε η σωφρονεστάτη Σωσάννα όταν έπεσε στα χέρια των ασελγεστάτων εκείνων συκοφαντών [4].

Ο Δαυΐδ αμάρτησεν γιατί θέλησε να απαριθμήση τους πολεμιστές του Ισραήλ [5] και θέλοντας ο Θεός να τον τιμωρήση έστειλε αυτόν τον προφήτη για να του ειπή: «*Εσύ έσφαλες και ήλθα απεσταλμένος από τον Θεό για να σου πω ότι ήλθεν η ώρα να πληρώσης για την αμαρτία σου. Η τιμωρία που καθώρισεν ο Θεός είναι τούτη˙ ή θα πέση για τρία χρόνια πείνα σ’ όλο σου το βασίλειο, ή για τρεις μήνες θα σε κυνηγούν οι εχθροί σου, ή για τρεις ημέρες θα πέση θανατικό. Διάλεξε εσύ ποιάν τιμωρία θέλεις από τις τρεις*».

Έως ότου όμως να σκεφτή ο Δαυΐδ, ας πορευθούμε μέχρι την Βαβυλώνα και ας εισέλθουμε στον κήπο του Ιωακείμ. Εκεί λούζεται η ωραιοτάτη σύζυγός του, η Σωσάννα. Μπαίνουν μέσα κρυφά δύο γέροντες, σκεύη του διαβόλου, στων οποίων την καρδιά εδώ και πολύ χρόνο είχεν ανάψει έρωτας σατανικός. Βρήκαν λοιπόν την κατάλληλη ευκαιρία, ξεπηδούν ξαφνικά μπροστά στην Σωσάννα, που ήτο μόνη, και της λένε: «*Ήλθεν η ώρα που επιθυμούσαμε τόσον καιρό. Χωρίς άλλο, εκπλήρωσε την επιθυμία μας, γιατί αλλιώς θα πούμε στον άνδρα σου πως σε βρήκαμε εδώ μαζί με ένα νεαρό, οπότε σύμφωνα με τον νόμο θα σε λιθοβολήσουν [6]. Διάλεξε εσύ από τα δύο, όποιο διαλέγεις*».

- Δαυΐδ, τί απεφάσισες; Υπάρχουν τρία μεγάλα κακά: πείνα, διωγμός, θανατικό. Ποιο από τα τρία διαλέγεις;

- Σωσάννα, πώς σου φαίνεται; Υπάρχουν δύο μεγάλοι κίνδυνοι. Ή να χάσης την ζωή σου ή να χάσης την τιμή σου. Τί διαλέγεις;

«*Στενά μοι πανταχόθεν!*» αποκρίνεται και ο Δαυΐδ και η Σωσάννα. Μεγάλη στενότης είναι και εδώ και εκεί. Συλλογίζεται ο Δαυΐδ: «*Τρεις μήνες να με κυνηγούν οι εχθροί μου! Κι αν πέσω στα χέρια τους; Τρεις χρόνους πείνα και τρεις ημέρες θανατικό! Και πάλι να πέσω στα χέρια του Θεού; Δεν ξέρω τι να αποφασίσω˙ Στενά μοι πανταχόθεν!*».

Συλλογίζεται η Σωσάννα: «*Αν αμαρτήσω, πέφτω στα χέρια του Θεού. Αν δεν αμαρτήσω, πέφτω στα χέρια των ανθρώπων! Δεν ξέρω τι να ειπώ˙ Στενά μοι πανταχόθεν!*».

«Εγώ αποφάσισα», λέγει ο Δαυΐδ. «Απ’ το να με κυνηγούνε οι εχθροί μου, ας μου στείλη ο Θεός θανατικό˙ προτιμώ να έχω να κάμω με τον κριτή μου, παρά με τους εχθρούς μου. «*Εμπεσούμαι δη εν χειρί Κυρίου, ότι πολλοί οι οικτιρμοί αυτού σφόδρα, εις δε χείρας ανθρώπου ου μη εμπέσω*» [7]. Θέλω καλύτερα να πέσω στα χέρια του Θεού, γιατί η αγάπη του είναι πολύ μεγάλη, παρά στα χέρια των ανθρώπων».

«Απεφάσισα και εγώ», λέγει η Σωσάννα. «Ας με συκοφαντήσουν στον άνδρα μου, ας με λιθοβολήση ο λαός, όμως δεν θα αμαρτήσω. «*Αιρετόν μοι εστίν μη πράξασαν εμπεσείν εις τας χείρας υμών ή αμαρτείν ενώπιον Κυρίου*» [8]. Καλύτερα να πέσω στα χέρια σας παρά να αμαρτήσω μπροστά στον Κύριο».

Δεν νομίζετε ότι αυτοί οι δύο εύχονται τα ενάντια; Ναι, πράγματι! Όμως και οι δύο σκέπτονται καλά.

Η Σωσάννα λέγει πως καλύτερα είναι να πέση στα χέρια των ανθρώπων, παρά στα χέρια του Θεού. Πότε το λέγει; Πριν να αμαρτήση. Επομένως πριν να κάμη κανείς την αμαρτία και είναι ακόμη άπταιστος και καθαρός, είναι χίλιες φορές καλύτερα να πέση στα χέρια των ανθρώπων, δηλαδή να τον συκοφαντήσουν και να τον λιθοβολήσουν, παρά κάνοντας την αμαρτία να πέση στα χέρια του Θεού, ήγουν να τον υβρίση, να τον παροργίση και να τον κάμη εχθρό. Δεν είναι κάτι το φοβερό να πέση κανείς που δεν έχη αμαρτήση στα χέρια των ανθρώπων, που τελικά δεν έχουν άλλη δύναμη παρά να θανατώσουν το κορμί και όχι την ψυχή. Γι’ αυτό λέγει ο Χριστός: «***Μη φοβηθήτε από των αποκτενόντων το σώμα, την δε ψυχήν μη δυναμένων αποκτείναι***» [9]. Φοβερό πράγμα είναι, λέγει ο απόστολος Παύλος, να πέση κανείς αμαρτάνων στα χέρια του Θεού. ***«Φοβερόν το εμπεσείν εις χείρας Θεού ζώντος***» [10], που δύναται να θανατώση και το σώμα με πρόσκαιρο θάνατο και την ψυχή με αιώνιο θάνατο.
Η έχθρα των ανθρώπων δεν είναι μεγάλο κακό, διότι ή είναι αδύναμη ή είναι προσωρινή. Η έχθρα του Θεού είναι κακό ανυπόφορο και βαρύτερο

και από την ίδια την κόλασι του άδη! Διδάσκει ο **ιερός Χρυσόστομος**: «*Γεέννης απάσης σφοδρότερον το προσκρούσαι Θεώ!*» [11].

Φρονιμώτατα λοιπόν λέγει η Σωσάννα που δεν θέλει να πέση σε αμαρτία και ως εκ τούτου ευχαριστείται να πέση στα χέρια των ανθρώπων παρά στα χέρια του Θεού: «*Αιρετώτερόν μοι εστί μη πράξασαν εμπεσείν εις χείρας υμών, ή αμαρτείν ενώπιον Κυρίου*».
Ο Δαυΐδ πάλιν λέγει πως θέλει καλύτερα να πέση στα χέρια του Θεού παρά στα χέρια των ανθρώπων. Πότε όμως το λέγει; Αφού αμάρτησε. Που σημαίνει πως αν κάποιος κάμη μιαν αμαρτία, καλλίτερα είναι να πέση στα χέρια του Θεού που πάντοτε είναι φιλάνθρωπος˙ που με ένα «ήμαρτον» εξιλεώνεται˙ όπου με ένα δάκρυ σβύνει τον θυμό Του. «*Οικτίρμων και ελεήμων ο Κύριος, μακρόθυμος και πολυέλεος, ουκ εις τέλος οργισθήσεται, ουδέ εις τον αιώνα μηνιεί*» [12]. Αυτό προτιμούσε, παρά να πέση στα χέρια των ανθρώπων που είναι άσπλαγχνοι και ασυμπαθείς˙ που είναι αιωνίως μνησίκακοι. Επομένως εφ’ όσον έσφαλε ο Δαυΐδ, πολύ καλά έλεγεν πως προτιμούσε μετ’ ευχαριστήσεως να πέση στα χέρια του Θεού˙ «*εις δε χείρας ανθρώπων ου μη εμπέσω*».

Άρα, αδελφέ Χριστιανέ, **πριν να αμαρτήσης, φυλάξου να μη αμαρτήσης**. Να φοβάσαι σαν την Σωσάννα την δικαιοσύνη του Θεού μη τυχόν και σε τιμωρήση˙ και ευχαρίστως καλλίτερα να κινδυνεύση η ζωή σου, παρά να πέσης σε αμαρτία. Όμως, αν αμαρτάνης **να ελπίζης**, σαν τον Δαυΐδ, **στην πολλήν ευσπλαγχνία του Θεού και θα συγχωρεθής**. Εσυγχωρήθη από την μοιχεία και τον φόνο αυτός ο Δαυΐδ [13]. Εσυγχωρήθη από την ειδωλολατρεία ο Μανασσής [14]. Εσυγχωρήθη από τας αδικίας του ο Τελώνης [15]. Εσυγχωρήθη από τις ακαθαρσίες της η Πόρνη [16]. Εσυγχωρήθη από τα τόσα κακά που έκαμε ο Ληστής [17].**Θα εσυγχωρούντο και αυτοί οι ίδιοι που εσταύρωσαν τον Χριστόν, αν ήθελαν να μετανοήσουν ειλικρινώς** . Λέγει ο **σοφός Σειράχ**: «*Εμπεσώμεθα εις χείρας Κυρίου, και ουκ εις χείρας ανθρώπων˙ ως γαρ η μεγαλωσύνη αυτού, ούτω και το έλεος αυτού*» [18]. Κάμε μόνον ένα πράγμα, που είναι και πολύ εύκολο. **Πέσε στα χέρια του Θεού με μιαν αληθινή και τέλεια εξομολόγησι**. Και θέλοντας να πορευθής προς τον πνευματικό, άκουσε προσεκτικά τι πρέπει να κάμης!

Από τους Αποστόλους του Χριστού δύο έσφαλαν πολύ. Ο Ιούδας που Τον επρόδωσε χάριν τριάκοντα αργυρίων και ο Πέτρος που Τον αρνήθηκε τρεις φορές. Αλλ’ από τους δύο ο ένας, ο Πέτρος, εσυγχωρήθη. Έλαβε πάλιν το αποστολικόν αξίωμα, έγινε και πάλιν φίλος και μαθητής του Χριστού. Ο άλλος, ο Ιούδας, έμεινεν ασυγχώρητος. Εκρεμάσθη˙ άφησε το άθλιο σώμα του σ’ ένα δένδρο και παρέδωσε την ψυχή του στην αιώνιο κόλασι.

Αλήθεια, γιατί ο Πέτρος έλαβε τόσην χάρι και ο Ιούδας εφάνη ανάξιος; Τί έπρεπε να κάμη τούτος ο δυστυχής και δεν το έκαμε; Έπρεπε να εξομολογηθή το σφάλμα του;

Το εξωμολογήθηκε φανερά, είπε πως έσφαλε˙ «*ήμαρτον παραδούς αίμα αθώον*» [19]. Μαζί με την εξομολόγησι, επλήρωσε, επέστρεψε όλα τα τριάκοντα αργύρια που είχε λάβει ως αμοιβή για την προδοσία˙ «*ρίψας τα αργύρια εν τω ναώ ανεχώρησε*» [20]. Το να εξομολογηθή κάποιος και να πληρώση για την εξομολόγησι, πώς σας φαίνεται; Αυτή είναι μια σωστή εξομολόγησις; Έτσι κάνετε όλοι, έτσι είναι η συνήθεια, και αν τολμήση κάποιος να πη το εναντίον γίνεται αποσυνάγωγος και νεωτεριστής [21].

Ναι, αλλά για σκεφθήτε, σας παρακαλώ, δύο πράγματα:

Το ένα˙ με τα αργύρια αυτά του Ιούδα, εκείνοι οι αρχιερείς που τα πήραν, αγόρασαν λέγει, τον αγρόν του Κεραμέως και τον έκαμαν κοιμητήριο για να θάπτωνται οι ξένοι, «*εις ταφήν τοις ξένοις*». Μήπως έπρεπε να αγοράσουν καλλίτερα ένα αμπέλι ή ένα χωράφι να προσφέρη καρπό; Ή ένα σπίτι να τους δίδη τόκο; Δεν θα ήσαν αυτά καλλίτερα από ένα αγρό για να θάπτωνται οι ξένοι, που ούτε καρπό κάνει, ούτε τόκους δίδει, επειδή ούτε καλλιεργείται ούτε ενοικιάζεται;

Μυστήριο! Για να καταλάβουμε, όμως, πως όπου πέσουν αυτά τα αργύρια, με τα οποία πωλείται σιμωνιακώς [22] ο Χριστός, ο τόκος εκείνος δεν καρποφορεί, δεν δίδει τόκους, δεν τελεσφορεί, δεν προκόπτει. Γίνεται τόπος δυστυχισμένος, δεν προξενεί κανένα καλό σ’ αυτόν που τον κατέχει. Ίσως μόνον σαν καταφυγή και βοήθεια για κάποιον ξένο˙ «*εις ταφήν τοις ξένοις*». Και τελικώς τόπος έρημος και ακατοίκητος, σύμφωνα με την ψαλμική προφητεία: «*γενηθήτω η έπαυλις αυτών ηρημωμένη και εν τοις σκηνώμασιν αυτών μη έστω ο κατοικών*» [23].

Το άλλο˙ ο Ιούδας ετιμωρήθη και σωματικώς και ψυχικώς. Τι λογής θάνατο υπέστη ο ταλαίπωρος; Κρεμασμένος να σπαράζη τόσες ώρες˙ έπειτα να κόβεται στην μέση, να πέφτουν τα εντόσθιά του στην γη και απ’ εκεί η μιαρή του ψυχή να διαβή εις το πυρ το αιώνιον. «*Απελθών απήγξατο˙ και πρηνής γενόμενος ελάκησε μέσος και εξεχύθη τα σπλάγχνα αυτού*» [24]. Επομένως η εξομολόγησίς του δεν τον ωφέλησε σε τίποτε.

Μα ο Πέτρος, που συγχωρήθηκε τί έκαμε; Αυτός έστεκε και εθερμαίνετο μέσα στην αυλή του Καϊάφα. Είχε αρνηθή τον Κύριο τρεις φορές. «*Ουκ οίδα τον άνθρωπον*» [25]. Όμως όταν άκουσε για τρίτη φορά να λαλή ο αλέκτωρ, θυμήθηκε εκείνο που του είπεν ο Χριστός. Ανεγνώρισε το σφάλμα του. Συνετρίβη από τον πόνον η καρδιά του! Αμέσως, βγήκε έξω από εκείνη την αυλή, αμέσως εχωρίσθη από εκείνη την κακή συντροφιά των υπηρετών, αμέσως παραμέρισε και σκεπτόμενος με τον νου του τι έκαμε, έκλαυσε πικρά˙ «*εξελθών έξω έκλαυσε πικρώς*» [26].

Υπάρχει παράδοσις, πως σε όλη του τη ζωή, κάθε φορά που άκουε λάλημα πετεινού εθυμόταν την αμαρτία του και γίνονταν τα μάτια του δυο βρύσες πικροτάτων δακρύων! «*Έκλαιε πικρώς*»! Τέτοιου είδους εξομολόγησις τον ωφέλησε πολύ. Μετά την Ανάστασι, όταν ο Χριστός τον ερώτησε τρεις φορές «*Πέτρε, φιλείς με*» [27].

Πέτρε με αγαπάς; **Μ' αυτές τις τρεις ερωτήσεις εδιώρθωσε τις τρεις αρνήσεις, λέγει ο Γρηγόριος ο Θεολόγος** [28]. Και **όταν του είπε «*βόσκε τα αρνία μου, ποίμαινε τα πρόβατά μου*» του εχάρισε, λέγει ο ιερός Χρυσόστομος** [29] **την προτέραν αποστολικήν εξουσία και τιμή**.

Σημείωσαι τώρα, Χριστιανέ, **πως η αληθινή και τελεία εξομολόγησις, αυτή που προξενεί συγχώρησι των αμαρτιών, αυτή που οδηγεί στην χάρι και στην αγάπη του Θεού, δεν αρκείται μόνον στο να ομολογήσης τις αμαρτίες σου, διότι ενδέχεται μια τέτοια εξομολόγησις να είναι μόνον του στόματος και όχι της καρδιάς ή να γίνεται από συνήθεια. Ούτε όταν πληρώσης δίδοντας χρήματα**, σαν να είναι η μετάνοια εμπόριον και οι πνευματικοί (καθώς το λέγει ο απόστολος Παύλος) ιερόσυλοι έμποροι που έχουν για «*πορισμόν την ευσέβειαν*» [30].

Αδελφέ, πλανάσαι! Τέτοιου είδους εξομολόγησις ενδέχεται να είναι εξωτερική, όπως εκείνη του Ιούδα, εντελώς μάταιη και ανωφελής. Σου λέγω ότι πρέπει η εξομολόγησις να γίνεται όπως την έκαμεν ο Πέτρος. Όταν ησθάνθη το σφάλμα του αμέσως εξήλθε από το αφωρισμένο σπίτι εκείνου του αρχιερέως, μέσα στο οποίον ηρνήθη τον Χριστόν, τον θείο διδάσκαλο˙ «*εξελθών έξω*».
Και συ, όταν αποφασίσης να εξομολογηθής βγες αμέσως από εκείνο το καταραμένο σπίτι, εκεί που για την αγάπη μιας πόρνης αρνήθηκες όχι τρεις φορές, αλλά κάθε ημέρα τον Θεό! Και βγες όχι με το σώμα μόνον, αλλά και με τον νουν και την καρδιά. «*Εξελθών έξω*». Ο Πέτρος ξεχώρισε από την συντροφιά εκείνων των ασεβών στρατιωτών και υπηρετών, που συνέλαβαν τον Χριστόν. «*Εξελθών έξω*» και συ αναχώρησε από εκείνες τις κακές συναναστροφές, από εκείνες τις διεστραμμένες παρέες, από εκείνους τους δρόμους της απωλείας μέσα στους οποίους έζησες σαν άλλος Άσωτος. «*Εξελθών έξω*». Ο Πέτρος παραμέρισε και μένοντας μοναχός, σκέφθηκε καλά το πολύ κακό που έπραξε, επόνεσε, κατενύγη, «*έκλαυσε πικρώς*». Αυτό θέλει να πη ότι δεν έχυσε μόνον δυο δάκρυα, μα ανέλυσε την καρδιά του σε δάκρυα˙ «*εξελθών έξω έκλαυσε πικρώς*».

Και συ που συνηθίζεις να πηγαίνης στον πνευματικό χωρίς καμμία προετοιμασία, παραμέρισε για λίγη ώρα, άφησε κάθε άλλη φροντίδα, περιμάζεψε τους σκορπισμένους σου λογισμούς, προσευχήσου για λίγο, παρακάλεσε τον Θεό ώστε να σε φωτίση να θυμηθής τις αμαρτίες σου. Εάν γνωρίζης ότι δεν θυμάσαι και καλά, γράψε τες σ' ένα μικρό χαρτί. Λέγει ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος πως οι μοναχοί της εποχής του *«πτυχίον μικρόν εν τη ζώνη κρεμάμενον είχον, εν ώ εσημείουν τους καθ' εκάστην λογισμούς και τω προεστώτι εξήγγελλον»* [31].

Βάλε εμπρός στα μάτια σου τις δέκα εντολές του Θεού και δες ποιαν παρέβεις. Βάλε τα επτά θανάσιμα αμαρτήματα [32] και σκέψου καλά σε ποια έπεσες. Εξέτασε καλά

την συνείδησί σου, σε τι έφταιξες με τον νου, με τα λόγια, με τα έργα. Σε τι έσφαλες στον Θεό, στον πλησίον, στον εαυτό σου. Αν έχης έχθρα με κάποιον, συγχώρεσέ τον με όλη σου την ψυχή. Αν έχης ξένο πράγμα επίστρεψαί το. Αν έθιξες κάποιου την τιμή, διόρθωσαι το κακό που του έκαμες. Πόνεσαι, κατανύξου, αναστέναξε, κλάψε πικρά! Και πάνω απ' όλα **κατηγόρησε τον εαυτό σου**. Κατάργησε τις προηγούμενες αμαρτίες. **Αποφάσισε με σταθερή απόφασι να μη τις επαναλάβης άλλη φορά**.

Με τέτοια διάθεσι και τέτοια προετοιμασία πήγαινε στον πνευματικό να εξομολογηθής και να είσαι βέβαιος ότι θα λάβης την συγχώρησι διότι «*καρδίαν συντετριμμένην και τεταπεινωμένην ο Θεός ουκ εξουδενώσει*» [33].

Κοντολογής: Θέλεις να πας στον πνευματικό; Μη του προσφέρης λόγια και χρήματα, σαν τον Ιούδα. Προσκόμισέ του έργα και δάκρυα, όπως ο Πέτρος!

Όταν δε φθάσης επί τέλους στον πνευματικό, πρέπει οπωσδήποτε να φυλάξης επιμελώς δύο τινά: **Να εξομολογηθής χωρίς ντροπή ή ενδοιασμούς και χωρίς προφάσεις**.

Χωρίς ντροπή˙ διότι ξέρω καλά πως σ' αυτόν τον κόσμο **ζούμε όλοι με υποκρισία φαρισαϊκή. Άλλοι είμαστε και άλλοι θέλουμε να φαινώμαστε**. Απ' αυτό δημιουργείται η συστολή που έχουμε στην εξομολόγησι. Δηλαδή ντρεπόμαστε να φανερωθούμε ότι είμεθα αμαρτωλοί καθ' ην στιγμή στον κόσμο θέλουμε να περνούμε ως άγιοι.

Χωρίς προφάσεις˙ διότι γνωρίζω καλά πως στην εξομολόγησι φανερώνουμε μεν τα σφάλματά μας, αλλά **τα μετασχηματίζουμε**. Ομολογούμε ότι φταίξαμε άλλ' **αμέσως απολογούμεθα**. Το δε χειρότερο είναι πως για τα κακά που διεπράξαμε **ρίχνουμε την αφορμή στους άλλους**. Οπότε αντί να κατηγορήσουμε τον εαυτό μας κατηγορούμε τους άλλους!
Και αυτό είναι το προπατορικό αμάρτημα. Έσφαλαν οι προπάτορες, ο Αδάμ και η Εύα. Παρέβησαν την θείαν εντολή και έφαγαν από το ξύλο της γνώσεως. Τους φωνάζει ο Θεός να δώσουν εξηγήσεις «*Αδάμ πού ει; Εύα τι εποίησας;*». Αχ! και αν ομολογούσαν με θάρρος το σφάλμα τους! Αχ! και να είχε πη ο Αδάμ: «ήμαρτον, Θεέ μου»! Αχ! και να είχε πη η Εύα: «ήμαρτον ποιητά μου»! Όμως δεν απάντησαν έτσι, επειδή τους εμπόδισεν η ντροπή και η πρόφασις. Τότε εκρύφθησαν και ο Αδάμ και η γυνή αυτού «*από προσώπου Κυρίου του Θεού*» [34].

Επροφασίσθησαν και έρριξεν ο ένας στον άλλο το φταίξιμο. Απελογήθη ο Αδάμ˙ δεν ήμουν εγώ η αφορμή, η γυναίκα που μου έδωσες ήτο: «*η γυνή, ην δέδωκας μετ' εμού, αυτή μοι έδωκε από του ξύλου και έφαγον*». Εγώ, αποκρίθηκε από την άλλη πλευρά η Εύα, δεν έφταιξα. Με παρεπλάνησε το φίδι: «*ο όφις ηπάτησέ με και έφαγον*». Και ο

Αδάμ και η Εύα εξωρίσθησαν – αλλοίμονο! – από τον Παράδεισο, παίρνοντας μαζί τους την θεία κατάρα!

Πηγαίνει, λοιπόν, να εξομολογηθή ένας Χριστιανός ή μία Χριστιανή και τους εξετάζει ο πνευματικός. Αδάμ πού ει; Εύα, τί εποίησας; Ντρέπονται, κρύβονται. **Άλλα τα λένε μισά, άλλα τα αποσιωπούν εντελώς. Όμως, όποιος κρύβει τις αμαρτίες του, λέγει το Πνεύμα το Άγιον διά στόματος Σολομώντος, δεν πρόκειται να ωφεληθή σε τίποτε**˙ «*ο κρύπτων την εαυτού αμαρτίαν, ου χρησιμεύσει*» [35]. Μα **η αμαρτία, λέγει ο Μέγας Βασίλειος, είναι σαν την πληγή η οποία αν δεν φανερωθή στα μάτια του γιατρού σαπίζει και καταντά να γίνη ανίατος**˙ «*κακία σιωπηθείσα, νόσος ύπουλός εστίν εν τη ψυχή*» [36]. Αδάμ πού ει; Εύα τί εποίησας; Αυτοί *προφασίζονται προφάσεις εν αμαρτίαις* [37]. Είναι σκανδαλώδες και ντροπή να καταγράψουμε τι ακούμε στην εξομολόγησι στα χρόνια που ζούμε, μάλιστα των γυναικών. Η μια κατηγορεί τον άνδρα της, η άλλη την πεθερά της, εκείνη την νύφη της τούτη τον γιό της, άλλη την υπηρέτριά της. Έφταιξε, λέγει, ο όφις, ο διάβολος την επείραξε˙ «*ο όφις ηπάτησέ με*».

Τι μεγάλη υπομονή χρειάζεται ένας πνευματικός να ακούη τα μωρολογήματα μιας γυναίκας όταν εξομολογείται, η οποία **λέγει όλα τα άσχετα εκτός από τις αμαρτίες της!** Μα όταν στην εξομολόγησι, ω Εύα, ω γυναίκα, όποια κι αν είσαι, εσύ κατηγορείς τους άλλους και δεν κατηγορείς τον εαυτό σου, αυτή πια δεν είναι εξομολόγησις, αυτή είναι κατάκρισις. Οπότε **πας στον πνευματικό με μια αμαρτία και γυρίζεις με δύο. Πηγαίνεις αμαρτωλή και γυρίζεις αμαρτωλότερη**.

Αλλά **γιατί ντρέπεσαι;** Γιατί προφασίζεσαι, Χριστιανέ; Μήπως επειδή είσαι ένας άρχοντας ευγενής και δεν θέλεις να γνωρίζη άλλος κάποια πράξι σου ανάξια της υπολήψεώς σου; Όμως μάθε πως ο Δαυΐδ που ήτο βασιλεύς, έκαμε και μοιχεία και φόνο. Παρ’ όλα αυτά δεν ντράπηκε, δεν δικαιολογήθηκε. Ομολόγησε την αμαρτία του˙ «*την ανομίαν μου*», λέγει «*εγνώρισα και την αμαρτίαν μου ουκ εκάλυψα*» [38]. «*Ήμαρτον, ήμαρτον τω Κυρίω*» [39] είπε προς Νάθαν τον προφήτη, ο οποίος απεστάλη υπό του Θεού για να τον ελέγξη. Ένεκα τούτου ο προφήτης και πάλιν εκ μέρους του Θεού του έδωσε την συγχώρησι˙ «*αφείλε Κύριος την αμαρτίαν σου*». Γιατί λοιπόν ντρέπεσαι και είσαι όλο προφάσεις, Χριστιανέ; Μήπως επειδή είσαι ιερωμένος και δεν θέλεις να φανερώσης ένα σφάλμα που έκαμες και που είναι ίσως ανάξιον της ιερωσύνης σου; Άκουσε τώρα και φρίξε!

Στα παλαιά τα χρόνια, όταν στους ιερωμένους ο ζήλος για την πίστι ήτο θερμότερος, εφύτρωναν συχνά – πυκνά αιρέσεις. Γι’ αυτό τον λόγο γίνονταν τακτικά Σύνοδοι, για να τις ξερριζώνουν από την Εκκλησία του Χριστού.

Σε μια τέτοια Σύνοδο, στην Δύσι, μετέσχε και ένας επίσκοπος, ονόματι Ποτάμιος,

σεβάσμιος στην ηλικία, περιβόητος για την αρετή του, εξαιρετικός ζηλωτής της σωφροσύνης. Αυτός επρότεινε και εξεδόθη ένας κανών εναντίον εκείνων που θα έπεφταν σε σαρκικά αμαρτήματα.

Ύστερα όμως απ' αυτόν τον κανόνα, κατά Θεού παραχώρησιν, έπεσε και αυτός. Έπεσε μα εσηκώθη, ανεγνώρισε το σφάλμα του και απεφάσισε να εξομολογηθή. Ανέμενε το επόμενο έτος που συνεκλίθη πάλι Σύνοδος και συνήχθησαν τότε πενήντα επίσκοποι, ιερείς, μοναχοί, διδάσκαλοι πολλοί, αλλά και αυτός ο Ποτάμιος ως πρόεδρος της Συνόδου. Μέσα στην καρδιά του αισθανόταν ότι τον πολεμούσαν δύο ενάντιες σκέψεις, ντροπή και συντριβή. Ποτάμιε, του έλεγε από το ένα μέρος η ντροπή, τι πας να κάμης; Ποτάμιε, αποκρινόταν από το άλλος μέρος η συντριβή, τι περιμένεις και δεν πραγματοποιείς ακόμη εκείνο που αποφάσισες; Δεν ντρέπεσαι τους ανθρώπους, έλεγε η ντροπή. Μα εσύ δεν ντράπηκες ούτε τον Θεό, έλεγεν η συντριβή. Το σφάλμα σου είναι κρυφό, μπορεί να διορθωθή με μια κρυφή εξομολόγησι. Ναι, αλλά αφού είναι φανερό στα μάτια του Θεού, τι σε μέλει αν γίνη φανερό και στα μάτια των ανθρώπων; Ενθυμήσου πως είσαι αρχιερεύς και θα σκανδαλίσης όλους τους ανθρώπους. Ενθυμήσου ότι είσαι αρχιερεύς και πρέπει να δώσης στους ανθρώπους ένα μεγάλο παράδειγμα. Ποτάμιε συλλογίσου, Ποτάμιε μη χάνης καιρό.
Ενίκησεν η συντριβή, παραμέρισεν η ντροπή. Ο Ποτάμιος εγείρεται από τον θρόνο του και λέγοντας το του Δαυΐδ «*την ανομίαν μου εγνώρισα και την αμαρτίαν μου ουκ εκάλυψα*», ίσταται εις το μέσον της Συνόδου και εξομολογείται φανεράν την αμαρτίαν του εις επήκοον πάντων. Με μια τέτοια εξομολόγησι εθαύμασαν και εξέστησαν και οι άγγελοι του ουρανού! Εποχή που είδες τέτοιο παράδειγμα που είσαι; Έως εδώ φθάνει.

Ύστερα λοιπόν από τέτοιο παράδειγμα ενός αρχιερέως, ο οποίος δεν ντράπηκε να εξομολογηθή την αμαρτία του μπροστά σε μια Σύνοδο, ντρέπεσαι εσύ να εξομολογηθής κρυφά την αμαρτία σου σε ένα συνάδελφό σου ιερέα; Όχι, αδελφέ, χωρίς ντροπή πες με θάρρος την αμαρτία σου, χωρίς προφάσεις. Πες ότι για την αμαρτίας σου κανείς άλλος δεν στάθηκε αφορμή, παρά μόνον η δική σου κακή προαίρεσις. Αμαρτία που εξομολογείται δεν είναι πλέον αμαρτία˙ «*αφείλε Κύριος την αμαρτίαν σου*». **Αμαρτία η οποία ή εντελώς δεν εξομολογείται λόγω ντροπής, ή δεν εξομολογείται καθώς πρέπει αλλά με προφάσεις, είναι κόλασις**˙ «*αμαρτία σιωπηθείσα, νόσος ύπολός εστίν εν τη ψυχή*».
Τώρα λοιπόν, εσύ, με την χάρι του Θεού εξωμολογήθης χωρίς ντροπή και χωρίς προφάσεις. Εσυγχωρήθης από τον πνευματικό. Παίρνεις την ευχή του και αναχωρείς. Τί άλλο σου μένει να κάμνης; Σου μένει το αναγκαιότερο.

Πρώτον˙ να πραγματοποιήσης τον κανόνα που σου επέβαλεν ο πνευματικός. Ο πνευματικός, σαν έμπειρος γιατρός πρέπει να έχη εξαιρέτως δύο προσόντα˙ χέρι ελαφρό και μάτι καλό. Χέρι ελαφρό, να είναι δηλαδή συμπαθής. Και

τούτο διότι το ευσυμπάθητον του πνευματικού ωφελεί κατά πολύ, όπως λέγει ο **Θεολόγος Γρηγόριος**˙ «*το σύγγνωμον πολλάκις μέγα προς σωτηρίαν*» [40]. Δηλαδή, **η συγγνώμη πολλές φορές βοηθεί πάρα πολύ στην σωτηρία. Ο ασθενής πρέπει να θεραπεύεται, όχι να θανατώνεται**˙ «*το αρρωστούν θεραπεύεται, άλλ' ου συντρίβεται*» [41], λέγει ο αυτός Πατήρ. Χρειάζεται δε και μάτι καλό, να είναι δηλαδή **διακριτικός**, διακρίνοντας τα πρόσωπα. Στον πλούσιο κανόνας για ελεημοσύνη, στον φτωχό μετάνοιες, στον εύρωστο νηστεία, στον αδύνατο προσευχή. Πρώτον λοιπόν, σου λέω πάλι, να κάμης τον κανόνα που σου έδωσεν ο πνευματικός.

Δεύτερον˙ να διορθώσης την ζωή σου. Αλλιώς αυτό που έκαμες δεν είναι εξομολόγησις, είναι αργολογία. Το λέγει ο **Μέγας Βασίλειος**˙ «*όταν τις εξομολογείται και ου διορθούται, αργός λόγος*» [42].

Ανάμεσα σε **εκείνα που πρέπει να διορθώσης, τρία είναι τα κυριώτερα. Εάν έχης έχθρα με κάποιον για οιανδήποτε αφορμή, που ίσως αυτός σου έδωσε, οφείλεις να τον συγχωρήσης μέσα από την καρδιά σου. Διότι αν δεν τον συγχωρήσης δεν πρόκειται να συγχωρηθής και εσύ**. Είναι απόφασις του Χριστού˙ «*εάν αφήτε τοις ανθρώποις τα παραπτώματα αυτών αφήσει και υμίν ο Πατήρ ημών ο Ουράνιος˙ εάν δε μη αφήτε τοις ανθρώποις τα παραπτώματα αυτών, ουδέ ο Πατήρ υμών αφήσει τα παραπτώματα υμών*» [43].

Ξέρετε όμως τι συμβαίνει στην εποχή μας; Ακούσατε ένα παράδειγμα παλαιό. Οι Αθηναίοι Θεμιστοκλής και Αριστείδης είχαν ανάμεσά τους έχθρα μεγάλη και πολλήν ασυμφωνία. Όμως η πατρίδα τους έστειλε πρέσβεις για κάποια σοβαρή υπόθεσι, οπότε έπρεπε να ομονοήσουν. Οπότε λέει ο Αριστείδης στον Θεμιστοκλή: Θέλεις να αφήσουμε την έχθρα μας εδώ στα σύνορα και όταν επανέλθουμε να την ξαναπιάσουμε; «*Βούλει, ώ Θεμιστόκλεις, επί των όρων την έχθραν απολίπωμεν; Εάν γαρ δοκή, πάλιν επανιόντες ληψόμεθα*». Έτσι και έκαμαν. Άφησαν την έχθρα τους στα σύνορα, έφεραν εις πέρας την ομοφωνία την υπόθεσι της πατρίδας και σαν ξαναγύρισαν την ξαναπήραν και παρέμειναν εχθροί όπως πρώτα!

Έτσι ακριβώς πράττουν και δύο Χριστιανοί, εχθροί θανάσιμοι και ασύμφωνοι σε όλα. Όταν έλθη ο καιρός να εξομολογηθούν αφήνουν την έχθρα. Πού; Στην πόρτα της Εκκλησίας. Μεταλαμβάνουν μαζί, ζητούν αναμεταξύ τους συγχώρησι και όταν θα βγουν από την Εκκλησία έξω ακριβώς από την πόρτα της, την ξαναπαίρνουν και γίνονται σαν πρώτα εχθροί! Και είναι αυτή εξομολόγησις; Αργολογία είναι.

Άλλο˙ έχεις κάποια φιλία και αγάπη με ωρισμένα πρόσωπα; Ξέχνα την για πάντα, αρνήσου την για πάντα. Δεν μπορείς να αγαπάς μαζί και την πόρνη και τον Θεό! Ένας φιλόσοφος κάποτε ταξίδευε, αλλά του έτυχε τέτοια φοβερή θαλασσοταραχή που εκινδύνευσε να πνιγή. Παραδόξως εγλύτωσε. Ήλθε στο σπίτι του. Όμως ένα

παράθυρο έβλεπε προς την θάλασσα. Το έχτισε λοιπόν για να μη την βλέπη και επιθυμήση να ταξιδεύση και πάλιν. Αχ, Χριστιανέ! Πόσες φορές εκινδύνευσες να χάσης και την ζωή σου και την ψυχή σου εξ αιτίας μιας πικρής αγάπης και γλύτωσες; **Απόφυγε τις αφορμές**, μη ξαναπεράσης πάλι απ' εκείνο τον δρόμο, μη εισέλθης πια σ' εκείνη την πόρτα, μη δης πια εκείνο το παράθυρο, κλείσε σφιχτά τα μάτια σου για να μη μπη ξανά το φίδι μες στην καρδιά σου! Αλλιώς αυτό που έκαμες δεν ήταν εξομολόγησις, ήταν αργολογία.

Το τελευταίο˙ **κρατάς στα χέρια σου ξένο πράγμα; Αδίκησες κανένα; Επίστρεψέ το γιατί είναι αδύνατον να λάβης συγχώρησιν**. Όχι ένας πνευματικός απλός ιερεύς, αλλά και ο Πατριάρχης και όλη η Σύνοδος, όλοι οι άγγελοι του ουρανού δεν έχουν εξουσία να σε συγχωρήσουν, αν δεν το επιστρέψης. Τολμώ να πω ότι ούτε ο ίδιος ο Θεός δεν μπορεί να σε συγχωρήση! Διότι όπως είναι δίκαιος, μάλιστα είναι η Αυτοδικαιοσύνη, έτσι δεν δύναται να θελήση το άδικο. Όχι! Ο δεσμός της αδικίας είναι άλυτος.

Πέθανε ένας άνθρωπος νυμφευμένος. Ο Θεός θέλησε να κάμη ένα θαύμα και τον ανέστησε. Η γυναίκα του τον ζητεί πάλιν για άνδρα της μα εκείνος δεν την θέλει. Έρχονται, το λοιπόν και οι δύο στο πνευματικό δικαστήριο της Εκκλησίας. Προεστώτες των εκκλησιών, πνευματικοί πατέρες που έχετε την ευθύνη των ανθρωπίνων ψυχών, τι αποφασίζετε, τι λέτε; Εκείνος ο άνθρωπος είναι υποχρεωένος να πάρη την πρώτη του γυναίκα ή είναι ελεύθερος; Είναι ελεύθερος, λέγουν οι θεολόγοι. Ήτο υποχρεωμένος να την έχη μέχρι το θάνατό του. Πέθανε; Ο θάνατος έλυσε το δεσμό. Ανεστήθη; Ναι, μα αυτή είναι μια άλλη ζωή. Αυτό σημαίνει ότι ξαναγεννήθηκε από την κοιλιά της μάνας του. Όταν κανείς γεννιέται, γεννιέται ελεύθερος.

Πέθανε και ένας άλλος που είχε ιδιοποιηθεί την περιουσία ενός φτωχού. Ο Θεός ηθέλησε να κάμη άλλο ένα θαύμα και ανέστησε και αυτόν. Έρχεται ο φτωχός και ζητάει τα αρπαγμένα, αυτός όμως δεν θέλει να τα επιστρέψη. Έρχονται και οι δύο στο δικαστήριο. Σας ερωτώ πάλι. Αυτός ο άνθρωπος που αδίκησε είναι υποχρεωμένος να επιστρέψη το ξένο πράγμα ή όχι; Ναι, είναι υποχρεωμένος, λένε οι αυτοί θεολόγοι, γιατί αυτό είναι χρέος της ψυχής, που το οφείλει ώσπου ζη η ψυχή. Η ψυχή όμως είναι αθάνατη, επομένως και το χρέος είναι αιώνιο. Υποχρεωμένος είναι να τα επιστρέψη και ζώντας και μετά τον θάνατό του, μέχρι τον καιρό της μελλούσης κρίσεως. Απέθανε; Ήταν υπόχρεως. Ανεστήθη; Είναι ωσαύτως υπόχρεως. Χίλιες φορές να πεθάνη και να αναστηθή, απαραιτήτως πρέπει να αποτίση το χρέος.
Επομένως ο θάνατος δύναται να λύση τον δεσμό του γάμου, που είναι τόσο σφιχτός, αλλ' **ο θάνατος δεν μπορεί να λύση τον δεσμό της αδικίας**. Αυτός μένει άλυτος!

Εσύ βλασφημείς το όνομα του Θεού, εσύ αρνείσαι την πίστι, εσύ

ξανασταυρώνεις τον Χριστόν! Υπάρχουν μεγαλύτερες αμαρτίες απ' αυτές; Μ' όλα ταύτα, αν μετανοήσης και εξομολογηθής, ο πνευματικός έχει τόσην εξουσία που μπορή να σε συγχωρήση. Όμως αν εσύ κατακρατείς ξένο πράγμα και το εξομολογηθής, αν δεν το επιστρέψης δεν έχει εξουσία να σε συγχωρήση. Και γιατί; Διότι μ' αυτές σου τις αμαρτίες υβρίζεις τον Θεό.

Ο Θεός για όσα πράττουν εναντίον Του οι άνθρωποι, ετοποθέτησεν ως επίτροπό Του τον πνευματικό. Του έδωσε εξουσία όσα λύση ή δέση να είναι λυμένα και δεμένα [44]. Ο πνευματικός, σαν επίτροπος του Θεού μπορεί να συγχωρήση τις αμαρτίες αυτές που είναι εναντίον του Θεού. Όμως εσύ κατακρατείς το πράγμα εκείνου του φτωχού, τον οποίον αδίκησες. Ο φτωχός δεν έχει κάμει επίτροπό του τον πνευματικό και δεν του έδωσε εξουσία να σε συγχωρήση. Επομένως εφ' όσον ο πνευματικός δεν είναι επίτροπος του φτωχού, δεν μπορεί να σε συγχωρήση με το πράγμα του φτωχού!

Λέγεις όμως ότι να εγώ δίνω τόσα σαρανταλείτουργα, τόσα ονόματα στα μοναστήρια (για να μνημονεύωνται στην πρόθεσι). Και τάχα με αυτά υπολογίζεις ότι συγχωρείσαι; Σώπασε! Κανείς νόμος ούτε ανθρώπινος, ούτε θείος διαλαμβάνει ότι μπορείς να κάνης καλωσύνες με ξένη περιουσία. **Τα όσα κρατάς από τον φτωχό, είναι ξένα, δεν είναι δικά σου.** Επομένως ποιος μπορή να σου τα χαρίση;

Αν ο Δεκάλογος, ο οποίος διατάζει όχι μόνο να μη παίρνουμε ξένα πράγματα, αλλά και να μη επιθυμούμε, είναι ένα παραμύθι, τότε εσύ έχεις το δίκαιο. Ο πνευματικός σου που το συγχωρή και παίρνει και την αμοιβή του, είναι ένας φρόνιμος άνθρωπος που ξέρει καλά την δουλειά του και εγώ είμαι ένας ψεύτης. Μα αν ο Δεκάλογος είναι αψευδέστατα λόγια του Θεού, εσύ είσαι ασυγχώρητος, ο πνευματικός σου είναι ένας πλάνος και εγώ λέω την αλήθεια.

Όχι, όχι αδελφέ! **Θέλεις να κάμης μιαν αληθινή και τελεία εξομολόγησι; Πρώτον, πριν πας στον πνευματικό, εξέταζε την συνείδησί σου. Δεύτερον, όταν είσαι με τον πνευματικό, εξομολογήσου χωρίς ντροπή και προφάσεις. Και τρίτον, όταν φύγης από τον πνευματικό, διορθώσου, κάμε τον κανόνα σου, συγχώρησε τον εχθρό σου, άφησε τις σατανικές σου αγάπες, πλήρωσε τις αδικίες σου και τότε είσαι αληθινά και τέλεια συγχωρημένος** ˙ και τότε διώκεται το πνεύμα το «*άλαλον και κωφόν*».

Πνεύμα Άγιον! Αυτά που εκήρυξα σήμερα, που είναι όλα λόγια της αληθείας Σου, κάμε με την θεία Σου χάρι να καταλάβω εγώ πρώτος αυτά που είπα και όλοι εκείνοι που τα άκουσαν!

ΜΕΡΟΣ Β.

Ακούσατε πως πρέπει να γίνεται η αληθινή και τελεία εξομολόγησις. Αν τώρα με ρωτάτε **πότε πρέπει να γίνεται**, σας αποκρίνομαι:

Ένας αβροδίαιτος άνθρωπος ερώτησε κάποτε τον Διογένη, πότε πρέπει κάποιος να τρώη, σε ποια ώρα δηλαδή της ημέρας. Εκείνος του απάντησε με την συνηθισμένη του αστειότητα: «Αν είσαι πλούσιος, όποτε θέλεις, αν είσαι φτωχός, όταν έχης». Μ' αυτό θέλησε να του πη ότι η ώρα είναι απροσδιόριστη.

Πότε πρέπει να εξομολογήται ένας χριστιανός; Αποκρίνομαι: αν είναι γέροντας, σήμερα˙ αν είναι νέος αύριο. Όμως δεν απαντώ σωστά! Είτε γέροντας, είτε νέος πρέπει να εξομολογήται **το γρηγορώτερο δυνατόν**. Δεν πρέπει να περιμένει μέχρι την Μεγάλην Εβδομάδα, όπως όταν είναι άρρωστος δεν περιμένει την Μεγάλην Εβδομάδα για να φωνάξη τον γιατρό. Κι ο αμαρτωλός αναμένει έως την Μεγάλην Εβδομάδα για να φωνάξη τον πνευματικό; Ώ, μεγάλη πλάνη των ανθρώπων!
Θέλεις να σου πω έως πότε μπορεί να περιμένη κανείς για να εξομολογηθή; Έως ότου θα είναι βέβαιος πως μπορεί να ζήση. Αλλά με ποιά βεβαιότητα μπορεί να ζη κανείς όταν αυτή του η ζωή υπόκειται κάθε ώρα σε κίνδυνο; Το σήμερα είναι δικό μου, το αύριο δεν γνωρίζω. Αν μετανοήσω, ο Θεός μου έταξε συγχώρησι. Αλλά για να μετανοήσω ο Θεός δεν μου έταξε το αύριο. Ο Θεός μάλιστα μου λέει πως δεν γνωρίζω ούτε την ημέρα, ούτε την ώρα του θανάτου μου. και εγώ επαναπαύομαι να ευρίσκεται σε τόσο κίνδυνο η ψυχή μου;

Πότε πρέπει να εξομολογήται κανείς; **Το γρηγορώτερο**. Διότι άλλο λογαριάζω και άλλο μου τυχαίνει. Επιτρέψτε μου να τελειώσω την διδασκαλία μου με ένα μύθο.

Ένα ελάφι ήταν τυφλό από το ένα του μάτι. Μιαν ημέρα έβοσκε στην ακροθαλασσιά. Σκέφθηκε το εξής: «Εδώ που βρίσκομαι έχω από την μία πλευρά την ξηρά, από την άλλη την θάλασσα. Επομένως ας κοιτάζω με το γερό μάτι προς την ξηρά, διότι από κει μπορεί να έλθουν κυνηγοί. Από την μεριά της θαλάσσης δεν φοβάμαι, οπότε ας είναι απ' εκεί το τυφλό». Ωστόσο πέρασαν από κει με μια βάρκα κάποιοι ψαράδες. Είδαν το ελάφι, του έριξαν ένα κοντάρι και το σκότωσαν! Αποθνήσκοντας έλεγε: «Δεν μου ήλθε από κει που φοβόμουν. Μου ήλθε ο θάνατος από κει που δεν φοβόμουν»!

Ο μύθος δηλοί ότι άλλο λογαριάζω και άλλο μου συμβαίνει. Φοβούμαι απ' εδώ και μου έρχεται απ' εκεί η πληγή. Φυλάγομαι από το φυσικό και μου έρχεται το αιφνίδιο!

Αν είμαι άνθρωπος με νουν, αν είμαι Χριστιανός με πίστι, τι πρέπει να κάμω; Να εξασφαλισθώ για να μη φοβάμαι από πουθενά και από τίποτε. Με τι; **Με την εξομολόγησι**. Πότε; Το γρηγορώτερο!

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Όρα και Α’ Τιμόθεον Α’, 9 «δικαίω νόμος ου κείται» και Παροιμιών Θ’, 10 «το γαρ γνώναι νόμον διανοίας εστίν αγαθής».

2. Κατ’ ακρίβειαν το χωρίον έχει ούτως: «έλλησί τε και βαρβάροις, σοφοίς τε και ανοήτοις οφειλέτης ειμί» (Ρωμαίους Α’, 14), ένθα ταυτίζει το «ανόητος» (ο μη έχων νουν) με το «αγράμματος».

3. Β’ Βασιλειών κεφ. ΚΔ’

4. Τα περί της Σωσάννης εύρηνται προ του βιβλίου του προφήτου Δανιήλ.

5. Αυτό εδείκνυε έλλειψιν εμπιστοσύνης εις τον Θεόν τον καθοδηγούντα τον Ισραήλ.

6. Συμφώνως ταις διατάξεσι του Δευτερονομίου ΚΒ’, 23.

7. Β’ Βασιλειών ΚΔ’, 14.

8. Σωσάννα, 23.

9. Ματθαίου Ι’, 28.

10. Εβραίους Ι’, 31.

11. Ομιλία ΛΣΤ’, εις Ματθαίον.

12. Ψαλμός ΡΒ’, 8-9.

13. Πρόκειται περί της Βηρσαβεέ, εξ ής μοιχείας προήλθεν ο Σολομών, και περί Ουρίου του συζύγου αυτής, ον εμμέσως εφόνευσεν Δαυΐδ (όρα Β’ Βασιλειών κεφ. ΙΑ’).

14. Εβασίλευσεν από 697 έως του 642. Ασεβής και εξωλέστατος κατ’ αρχάς, μετανοήσας λόγω αιχμαλωσίας υπό Ασσυρίων, γέγονε αξιολογώτατος βασιλεύς.

15. Λουκά ΙΘ’, 2 και εξής.

16. Λουκά Ζ’, 37 και εξής.

17. Λουκά ΚΓ’, 39 και εξής.

18. Σοφίας Σειράχ Β’, 18.

19. Ματθαίου ΚΖ’, 4.

20. Αυτόθι.

21. Κακίστη συνήθεια που κρατεί και έως της σήμερον, ευτυχώς εις ολίγους.

22. Σιμωνιακά καλούνται τα επί πληρωμή μυστήρια, έκ τίνος Σίμωνος μάγου εξαιτήσαντος δια χρημάτων παρά των Αποστόλων ίν’ εξαγοράση την χάριν του Αγίου Πνεύματος ίν’ επιτελή και αυτός θαύματα.

23. Ψαλμός ΞΗ’, 26.

24. Ματθαίου ΚΖ’, 5 και Πράξεων Α’, 18.

25. Ματθαίου ΚΣΤ’, 72.

26. Ματθαίου ΚΣΤ’, 75.

27. Ιωάννου ΚΑ’, 15 και εξής.

28. Ομιλία ΛΘ’ «Εις τα άγια Φώτα».

29. «Περί Μετανοίας», Ομιλία Γ’.

30. Α’ Τιμόθεον ΣΤ’, 5.

31. Κλίμαξ, Λόγος Δ’, λβ’ «Περί της μακαρίας υπακοής».

32. Κυρίως θανάσιμον αμάρτημα είναι η αμετανοησία ήτις λέγεται και βλασφημία κατά του Αγίου Πνεύματος (όρα Μάρκου Γ’, 28-29). Ο περιορισμός των θανασίμων (άτινα προκαλούν πνευματικόν θάνατον) εις επτά οφείλεται εις λατινικάς επιδράσεις. Εισί δε ταύτα α) γαστριμαργία, β) ακολασία πάσης φύσεως, γ) φιλαργυρία, δ) οργή και φθόνος, ε) κενοδοξία, στ) ακηδία, ζ) υπερηφανία. Πάντα ταύτα και έτερα πολλά απαλείφονται διά της ειλικρινούς μετανοίας και της εξομολογήσεως.

33. Ψαλμός Ν’,19.

34. Γένεσις Β’, 8 και εξής.

35. Παροιμίαι ΙΒ’, 16. Το σωστόν κείμενον έχει ούτω: «κρύπτει δε την εαυτού ατιμίαν πανούργος».

36. Όροι κατά πλάτος Β’.

37. Ψαλμός ΡΜ’, 4.

38. Ψαλμός ΛΑ’, 5.

39. Β’ Βασιλειών ΙΒ’, 13 και εξής.

40. Λόγος ΙΗ’ «Εις τον Πατέρα αυτού σιωπώντα δια την πληγήν της χαλάζης».

41. Επιστολή ΡΜΘ’, Γεωργίου.

42. Ερευνήσαντες εισταμένως ουχ εύρομεν που το χωρίον τούτο εν τοις του Μεγ. Βασιλείου κείται.

43. Ματθαίου ΣΤ’, 14-15.

44. Πρβλ. Ματθαίου ΙΣΤ’, 19 και ΙΗ’, 18.

(Πηγή ηλ. κειμένου: orp.gr*)*